Bloemen uit eigen gaard

ALBRADA

DE VONDELING

DOOR

J. Stobbe

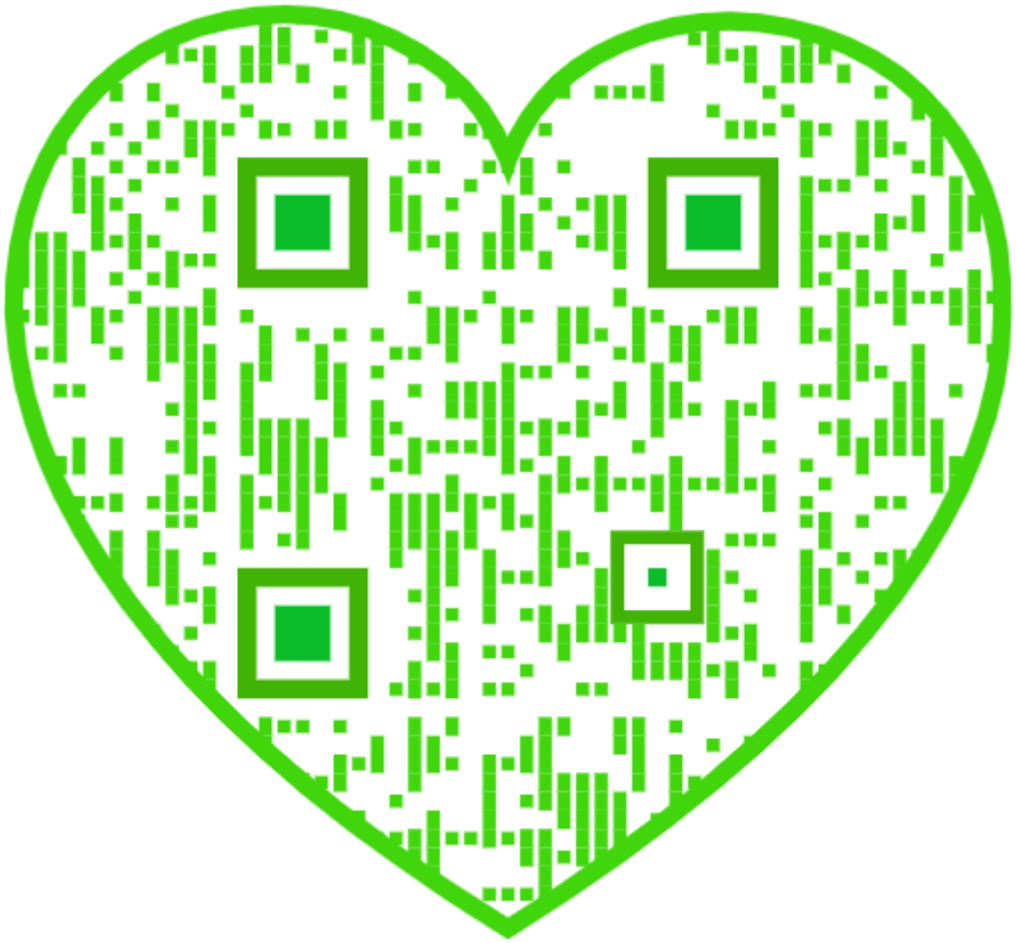

Twee Oorspronkelijke Verhalen

UIT DE

GESCHIEDENIS ONZER VOOROUDERS.

Een hevige strijd ving aan tusschen beide opperhoofden. Rollo kloof den kop van Renier's draver, ontwapende vervolgens zijnen tegenstrever en nam hem gevankelijk mede. (blz. 7).

Bloemen uit eigen gaard.

ALBRADA.

HET LOSGELD VAN RENIER LANGHALS.

DE VONDELING.

Uit de Annalen van het Huidevettersambacht te Luik.

TWEE OORSPRONKELIJKE VERHALEN UIT DE GESCHIEDENIS ONZER VOOROUDERS,

DOOR

I. STROBBE.

Geen rijker kroon
Dan eigen schoon.
LEDEGANCK.

BRUGGE,
A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, DRUKKER-UITGEVER
Nieuwe Wandeling, 4.
1900.

EIGENDOM VAN DEN UITGEVER.

ALBRADA.

HET LOSGELD VAN RENIER LANGHALS.

j. 880.

Op eenen kouden herfstavond van het jaar 880 trok een krijgsman, van een klein gevolg vergezeld, door het woud van Roumard in Normandië. Daar deze krijgers eene poos verdoold waren geweest, overviel hun de nacht, en een man uit het gezelschap maakte luidop de bemerking dat het op die plaats niet zeer veilig was, en hij zich daar niet gerust alleen zou bevonden hebben.

— Gij zoudt ongelijk hebben, antwoordde de opleider der bende, zijne schouders ophalende, gij zijt hier zoo zeker als aan uwen haard!

Terzelfdertijde deed hij den gouden halsband af die hij droeg, hing hem aan de takken van den naasten boom, verzekerende dat geen zijner onderdanen het wagen zou er aan te raken, verre van hem te rooven.

En werkelijk, toen het opperhoofd drie jaar later stierf, hing het juweel daar nog en werd enkel afgenomen, om met hem in de kist te worden gelegd! Zoo groot was de schrik welken de naam van dien man verspreidde!

Die vermaarde krijgsman was Rollo, een van de opleiders der Noormannen, die een groot deel van België en Frankrijk te vuur en te zwaard zette, en er in gelukte zich hertog te doen herkennen van de uitgestrekte streek, later daarom Normandië geheeten, welke Karel de Eenvoudige gedwongen was hem af te staan.

Het is die zelfde Rollo, waarvan ons verhaal zal spreken, doch eenige historische opheldering en zijn vooraf onmisbaar . . . . . .

Sedert jaren en jaren verwoestten de roekelooze Noormannen ons land. Wat bestaan had was van de aarde verdwenen en wat opgericht werd, was weldra in puinhoopen veranderd. Geene macht was in staat die onstuimige horden tegen te houden of te overwinnen...

Het eene opperhoofd dood, verving een ander hem onmiddellijk en onze ongelukkige voorouders wonnen niets bij de verandering.

Ook Rollo was als een wreed en onverbiddelijk vorst bekend; de vrees welke zijne nadering inboezemde, was zoo groot, dat hij meestal niets dan verlatene woningen en ledige kerken en kloosters vond.

Hij had den zonderlingen bijnaam van Rolf te voet gekregen, omdat hij zoo zwaar en groot gebouwd was dat zijn gewicht en de lengte zijner beenen hem niet toelieten de paarden onzes lands te bestijgen, en hij steeds bij zijn leger eene zekere hoeveelheid sterkere en grootere strijdpaarden ter zijner beschikking had.

In dien tijd had Henegouw, dat zijnen naam aan de rivier de Hene ontleent, reeds een afzonderlijk bestuur, en had tot nu toe weinig van de Noormannen geleden. Vreesden zij den kloeken arm van den graaf van Henegouw, den dapperen Renier Langhals, of hield eene andere reden hen tot nu toe terug?

Eene zaak is zeker dat zij nu besloten dit gewest schattingen af te eischen, en reeds waren zij de Schelde opgevaren tot bij het huidige Condé. Wat hun vooral tegen Renier in het harnas joeg, was de hulp die de graaf aan de inwoners van het eiland Walcheren verleend had tegen Rollo. Renier, hoewel in het verdedigen van dit eiland bijgestaan door Radbout, hertog van Friesland, had moeten haastig de vlucht nemen naar zijn graafschap.

Renier was dapper en gaf het nog zoo gauw niet op; hij trok tegen de Noormannen te velde en leverde hun menigen slag hoewel hij steeds er met weinig voordeel, ja met schade afkwam.

Die schermutselingen moede, besloot hij tot list zijnen toevlucht te nemen, en eenen beslissenden slag te wagen. Hij lokte het Noorsche leger in eene hinderlaag op de uitgestrekte heide, hier en daar met kreupelhout bewassen en die zich op den weg van Rollo bevond in de nabijheid van Ursidonk, thans Saint-Ghislain.

Rollo echter had lont geroken : hij omringde stilzwijgend de krijgsbende van Renier, omsloot ze geheel en versloeg

het grootste deel der Henegouwers. Hij vervolgde Renier en hem ingehaald hebbende, ving tusschen beide opperhoofden een hevige strijd aan. Rollo kloof den kop van Renier's draver, ontwapende vervolgens zijnen tegenstrever en nam hem met eenige zijner mannen gevankelijk mede naar zijne legerplaats.

Nu had het Noorsche opperhoofd zijn doel bereikt, hij had zijne wraak genomen en tevens was hij in de mogelijkheid van in ruiling voor de edele gevangenen grootere rantsoenen te eischen.

***

Laat ons intusschen zien hoe het in de grafelijke burcht gesteld was. Renier bewoonde Bergen, dat toen reeds een beduidend stadje was, want het zuiden van België, dat niet zoo moerassig en boschrijk was als het Noorden, was ook eerder bewoond en bevolkt. Renier had in die stad een grafelijk kasteel dat uitmuntend ingericht was om de aanvallen der vijanden te wederstaan.

In de groote zaal bevond zich, op den zelfden avond der gevangneming van Renier Langhals, de edele gravin Albrada, zijne echtgenoote, en wachtte in de grootste onrust de terugkomst van haren gemaal af.

In den breeden en hoogen haard lagen geheele boomstammen te laaien en verspreidden tevens een helder licht en eene weldoende warmte in de geheele zaal, waar zich ook het meerendeel der personen bevonden, die het gevolg der gravin uitmaakten alsook deze die aan den inwendigen dienst der burcht verbonden waren.

Reeds verscheidene malen had men gedacht den horen aan de poort te hooren blazen, doch telkens waren het ofwel de groote honden die huilden of de wind die de ijzeren weerhanen op hunne beroeste pinnen deed krijschen.

De burchtvrouw die het beneden hare weerdigheid achtte, in tegenwoordigheid van minderen hare gevoelens te openbaren, kon deze nochtans niet goed verbergen; overigens allen reikhalsden naar de terugkomst van den meester, die zoozeer bemind als gevreesd werd.

Luister! ditmaal is het geene begoocheling! Ja de horen

weergalmt en na eenige minuten komt een krijgsman in het staal vergrijsd, een edele makker des graven, een vriend zijner jeugd, ridder Burkhart binnen.

De edelvrouw werpt eenen angstigen en nieuwsgierigen blik op hem, en dit is genoegzaam om haar met ontsteltenis te doen zien dat de man slechte maren brengt, en inderdaad bij de burchtvrouw gekomen, buigt hij eene knie ter aarde en spreekt :

Edelvrouwe, ik ware liever ginder in den slag gestorven, dan de pijnlijke zending te moeten vervullen, die mij thans te beurt valt. Onze geachte graaf is gevangen genomen met eenigen onzer dapperste krijgers door Rollo; en, hoe gaarne ik ook hun lot in tegenspoed zou gedeeld hebben, ben ik hier gekomen op het uitdrukkelijk bevel van mijnen meester, die mij op het laatste oogenblik gebood naar hier te komen en voor de zekerheid der burcht te zorgen in zijne afwezigheid.

Nu stond de gravin Albrada op met eene koninklijke deftigheid, terwijl haar gelaat geen spoor van tranen noch herteleed vertoonde, en zij sprak met eene klare, heldere stem:

Dat ieder zijnen plicht doe tot veiligheid van allen? De wacht op den toren en aan de poort worde verdubbeld! Ik wil dat mijne bevelen stipt volbracht worden en ieder in alles aan ridder Burkhart gehoorzame als aan mij; de anderen begeven zich thans ter ruste; de nacht brengt raad mede en dien zullen wij morgen meer dan noodig hebben. Wat u betreft, edele ridder Burkhart, blijf hier, ik wil u spreken.

En toen allen zich verwijderd hadden, moest de krijgsman aan de gravin een uitgebreid verslag geven van al hetgeen gebeurd was, geene enkele bijzonderheid verzwijgende.

Indien ik meester ware, zoo eindigde Burkhart met eene van woede bevende taal, ik liet morgen vroeg de Noorsche krijgers en de slimme heks die bij hen is in den kerker op het binnenhof brengen en ik zou ze na eene geduchte foltering levende radbraken tot voorbeeld voor anderen!

Met uw verlof ridder, sprak de gravin, mij dunkt dat dit juist de kortste weg zou zijn om mijnen echtgenoot hetzelfde

lot te bereiden; dit ben ik niet van meening te doen. Rollo schijnt machtig veel aan onze krijgsgevangenen te houden, en vooral aan zekeren Rauking, die er eerder een ever dan een mensch uitziet; men heeft mij ook gezegd dat het geheele Noorsche leger onzeglijk veel van het zonderling meisje houdt, dat bij onze gevangenen is; daarom blijft ons maar één middel en ééne hoop om Renier te verlossen, en dat is Rollo te gaan vinden en hem over de uitwisseling der gevangenen te spreken. Met die ernstige taak belast ik u, en ik ben verzekerd dat gij die ten goeden einde zult brengen met de trouw en de verkleefdheid die gij ons steeds getoond hebt en met de spitsvindigheid die u eigen is.

— Edele gravin, sprak Burkhart, uwe minste wenschen zijn bevelen voor mij, gij weet het; morgen ochtend, vóór zonnenopgang, zal ik met eenige mannen op weg zijn naar het Noorsche kamp.

— Recht zoo, ridder, sprak de gravin, ik zal eerst bij u komen om u eenige geschenken voor Rollo mede te geven; ga, bid ik u, en verwittig den cipier het vreemde meisje hier te brengen en vooral mag geen haar van het hoofd der gevangenen aangeraakt worden.

Nu werd een meisje binnengebracht van zeventien tot twintig jaar oud; hare beenen waren vrij doch hare handen op haren rug gebonden; schooner meisje kon men niet zien; ongelukkiglijk was haar blik zoo frank, zoo onbeschaamd en hare kleeding zoo onbezorgd, dat dit de fraaiheid harer gelaatstrekken temperde.

Gevangen genomen met eenige Deensche opperhoofden, had zij zich meer dan deze onhandelbaar en barsch gehouden en niemand kon weg met haar. Alleen de tegenwoordigheid der gravin kon haar tot bedaren brengen, en de tevens hoogmoedige en goedaardige blik der burchtvrouw temde haar zooals de leeuwentemmer den koning der woestijnen doet kruipen.

— Kom hier, meisje, sprak de gravin Albrada, zet u bij mij, tracht mij eens goed te verstaan en te antwoorden; gij weet dat ik eenigszins uwe taal machtig ben en gij een weinig de onze verstaat; gij hebt gezien hoe minzaam en

zorgelijk ik u heb doen behandelen; hebt gij soms over eenen mijner lieden te klagen gehad?

— Neen, mevrouw, sprak de jonge maagd, en ik moet bekennen dat het mij spijt, dat gij mij alle redenen ontneemt om u te haten, zooals ik u zou willen haten.

— Maar meisje! sprak de gravin, de kluisters die de handen der gevangene omklemden, losmakende, welke booze geest geeft u zulke leelijke gedachten in. Kom, gij ziet dat ik u als eene vriendin behandel; wees nu ook eens minzaam met mij, en vertel mij eens wie gij zijt en hoe gij, nog zoo jeugdig en schoon in een zoo vreemd gezelschap, als deze woeste krijgers, geraakt zijt.

— Edelvrouw, sprak het meisje meer en meer bedarende, men noemt mij Hilda en de krijgers van mijn volk, die veel van mij houden en mij als hun voedsterkind aanzien, noemen mij ook wel hun toovergodinnetje. Het is nu veertien jaar geleden dat een onzer legers voor de derde maal naar Vlaanderen afzakte en met buit beladen in Scandinavië terugkeerde; zij hadden niet alleenlijk veel kostbare goederen bij zich maar ook een meisje dat, zeker door een wonder van Hertha, * aan den brand eener hoeve ontsnapt was. Waar stond die hoeve? Wie waren mijne ouders? Ik weet het niet. Sedert dien houden de krijgers, door een zonderling gedacht, heel veel van mij en aanzien mij als eene waarborg voor hun geluk in den krijg.

— Maar meisje toch, gij zijt dus van ons volk! Wat heb ik medelijden met u; nog zoo jong en, ik zie het, toch niet bedorven, maar gedwongen in zoo een gezelschap uw leven te slijten.

— Mevrouw, sprak het meisje weder trotsch geworden, ik heb uw medelijden niet noodig: de Noorsche krijgers zijn dapper en zullen mij wel weten te beschermen en wee deze, die mij met den vinger raakt en al ware hij uw echtgenoot, hij zal het bitter bezuren!

De burchtvrouw schrikte bij het aanschouwen der uitdrukking van die helder vonkelende, zwarte kijkers, maar verloor toch de hoop niet 's meisjes hart te verteederen.

* Eene Noorsche godin.

— Hilda, sprak zij, ik wil openhartig met u zijn; mijn echtgenoot is door Rollo gevangen genomen, met een groot getal onzer dapperen; ik zie voor hem het schrikkelijkste lot te gemoet en.....

Maar nu kon de gravin niet verder spreken; de tranen sprongen uit hare oogen en van ontroering kon zij geen woord meer uitbrengen.

Het betere gevoel, dat in elke vrouw, hoe verkeerd ook hare opvoeding moge geweest zijn of hoe bedorven zelfs haar hart zij,het betere gevoel en misschien haar Vlaamsche aard, kwam spoedig boven bij Hilda, zij nam de handen der gravin in de hare en sprak:

— Mevrouw ik zou u moeten vervloeken en verwenschen, maar ik kan niet; de wraak is ook het werk der goden; besef nu eens hoe de vrouwen moeten te moede zijn van onze krijgers welke hier gevangen zitten, als zij zullen weten dat zij alle hoop op terugzien moeten opgeven.

— Die mannen zullen niet sterven, ik wil het niet, snikte de burchtvrouw en toch gij zult niets voor mij willen doen. Is uw hart dan zoo versteend dat het geen medelijden heeft met eene moeder? Kom, zegde zij, het meisje in eene aangrenzende kamer brengende en de gordijn van een prachtig bedje wegnemende, zoudt gij zulk een engeltje tot wees willen maken, als het in uwe macht is het te redden?

Een hevige strijd had zichtbaar plaats in het binnenste van Hilda; eensklaps verhelderde haar blik en twee tranen blonken in hare oogen.

— Mevrouw, sprak zij, mag ik het eens omhelzen?

Ja, Hilda, want nu twijfel ik geenszins meer aan u; uwe zeden zijn ruw, doch uw gemoed is zuiver; omhels vrij den kleinen graaf al worde hij ook wakker!

En als had de kleine het gehoord, hij opende de klare blauwe oogjes, hief zijn engelenkopje op, strekte zijne handjes naar Hilda uit en sloeg de kleine mollige armpjes liefderijk rond haren hals, als zij het knaapje opnam.

Nu kon het vreemde meisje het ook niet langer uithouden: zij zoende vurig het jongentje, legde het behoedzaam terug en sprak:

Mevrouw ik heb u miskend; ik was ook aan zooveel deugd

en zooveel goedheid niet gewoon, maar thans besef ik wat gij moet lijden. Zeg mij wat ik moet doen. Ik zal tot Rollo gaan, hem spreken en trachten hem te overhalen uwen echtgenoot genade te schenken. Maar gij op uwe beurt, wees goedhertig voor mijne medegevangenen, wraak roept wraak!

Hilda, even voor gij hier kwaamt, heb ik last gegeven hen aan niets te laten ontbreken en gij kunt getuigen dat zij niet de minste mishandeling onderstaan hebben. Morgen gaat Burkhart uw opperhoofd spreken en zal pogen hem over te halen tot de uitwisseling onzer gevangenen. Mocht hij gelukken!

— Ik zal met hem gaan, mevrouw, sprak het meisje en alles doen wat in mijne macht is, opdat hij gelukke!

— Helaas, sprak Albrada, als gij weg zijt is ook mijne grootste hoop verdwenen; zij zien u geerne en zouden misschien om u vrij te koopen, mijnen ongelukkigen echtgenoot verlost hebben.

— Mevrouw, gij kent mij niet of gij hebt mij niet goed verstaan; ik zal met Burkhart gaan, hem bij Rollo terzijde staan en mocht het opperhoofd weigeren tot de uitwisseling der gevangenen te besluiten, ik zal hier vrij en ongedwongen terugkeeren en gij zult zien dat Hilda haar woord niet schendt, als zij het eenmaal gegeven heeft.

— Hilda, Hilda, gij zijt een edel hart en ik zal u rijkelijk beloonen voor uwe diensten; men heeft mij gezegd dat gij veel van sieraden houdt, welnu hier is een armband, die zijne weêrga in het land niet heeft; hij is de uwe, doe hem aan; het gezicht er van zal u de ketens verzachten, die ik verplicht ben u weder aan te doen. Morgen ochtend vroeg zal ik u laten roepen, ik zal u een rijdier doen geven en u de zorg toevertrouwen over het edelste en kostbaarste, dat ik bezit: mijnen man en mijn kind. Tracht nu te slapen, Hilda, gij zult die rust noodig hebben voor de reis van morgen. Slaap wel en rustig!

Nu werd de cipier binnengeroepen, die op bevel der gravin het meisje weer de handen samenbond, maar haar tevens zoo zacht behandelde, alsof hij vreesde haar aan te

raken en haar dan terug naar den kerker bracht, waar zij weldra insliep met al de zorgloosheid der onschuld.

***

Een groot deel van dien zelfden nacht bracht Rollo intusschen door in den rifter der abdij van Wallers, die de H. Landelinus in 644 daar gesticht had, maar waarvan nu een groot deel verwoest was door de Noormannen. De voornaamste opperhoofden waren rondom hem vergaderd en dronken overmatig den geroofden wijn, slechts nu en dan uitscheidende om de dobbelsteenen te werpen voor den gestolen buit. Rollo scheen meer te drinken om zijnen geest te verdooven, dan uit lust naar drank en men zag dat een vast gedacht hem bezig hield.

Gurko, sprak hij op eens, zich tot eenen zijner gezellen richtend, ik gaf gaarne mijn deel in den buit van heden zoo ik Hilda hier zag; het is zonderling, het meisje is geen oogenblik uit mijn gedacht en bij Wodan! ik ben nochtans niet teêrgevoelig.

— Rollo, sprak de aangesprokene, ik gaf niet alleen mijn deel in den buit, maar al wat ik bezit; daarbij onze mannen zijn door zekeren bijgeloovigen eerbied zoo aan het meisje gehecht, dat zij haar als hunne gelukster aanschouwen, en er van spreken als had elk hunner eene zuster verloren.

— Dat de graaf Renier haar gevangen genomen heeft is intusschen zeker; hij heeft het mij zelf bevestigd, maar ik weet tevens dat de burcht van Bergen als oninneembaar mag aanschouwd worden; gelukkiglijk hebben wij den graaf in handen als onderpand en moest een enkel der onzen en vooral Hilda eenig leed geschieden, dan hing Renier 's anderendaags vóór de poort zijner burcht ten prooi aan de raven. Nu makkers, nog eens gedronken en dan ter rust; het is lang geleden dat wij zoo zacht geslapen hebben als wij het hier in dit luiaardsnest zullen doen.

De groote ossenhorens werden nog eens met gerstensap gevuld, de ketentjes die er als handhaaf aan dienden rond de hand gewonden en nog eens ledigden die woeste krijgers de horens, die elk genoeg bevatteden om eenen Backhusvriend van onzen tijd te doen keeroogen, waarna elk zich ter rust begaf.

's Anderendaags toen de Zon nog maar het vierde van haren loop volbracht had, terwijl het Noorsche leger volop in de weer was en de eene zich bezig hield met het verzorgen der paarden, de andere met het noenmaal te bereiden, nog anderen met de wapenen na te zien, ontstond eensklaps eene groote verwarring in die bonte menigte en een gejuich en een getier ging op om hoorndol te worden.

De ruwe krijgers hadden aan den ingang van het bosch dat aan de legerplaats grensde, Hilda ontdekt die te paard gezeten, in gezelschap van eenige grafelijke krijgslieden, waaronder Burkhart, zich naar de plaats begaf, waar Rollo juist krijgsraad hield, terwijl in een afgelegen deel der abdij, Renier goed bewaakt door talrijke mannen, gevangen zat.

Vlug als eene hinde sprong het meisje van haren draver, trad tusschen de haar links en rechts groetende soldaten op Rollo toe, die haar ontving met een gelaat glanzende van tevredenheid, en zij sprak:

Dappere Rollo, mogen Wodan en Thor u beschermen! Ik ben blijde en gelukkig u terug te zien; of ik echter langer bij u zal blijven, hangt af van het antwoord, dat gij aan mijne reisgezellen zult geven. De gravin Albrada, wiens echtgenoot gij gevangen houdt, doet u konde dat zij de gevangenen, onze broeders, zal loslaten, zoo gij haren gemaal de vrijheid schenkt; over het lot uwer mannen, moet gij intusschen niet bekommerd zijn; ik heb hunne gevangenschap gedeeld; er is hun niet het minste leed geschied, verre van daar, zij worden wel behandeld en lijden aan niets gebrek.

— Hilda, Hilda! sedert wanneer sluiten de Noorsche meisjes verdragen of komen zij ten minste als gezanten onderhandelen? Ga, doe u een lekker noenmaal bereiden in gindsch gebouw, drink eene smakelijke flesch wijn op onze gezondheid, en vergeet niet dat meisjes meisjes moeten blijven.

Nu richtte de maagd zich op en met eene fierheid die haar waarlijk schoon stond, Rollo vlak in de oogen ziende, sprak zij:

Geen scherts, ik heb aan de gravin Albrada beloofd of

de vrijheid van haren gemaal te verkrijgen of mij weer in hare handen te gaan leveren; ik heb haar dus mijn woord gegeven en gij, beter dan iemand, weet dat ons volk geene mineedigen telt, bespreek en overweeg de zaak; ik heb beloofd dezen avond weder mijnen kerker te betrekken, zoo ik niet verhoord word.

En daarop ging het meisje hier wat praten, daar wat rondzien en naderde intusschen onmerkbaar de plaats waar Renier gevangen zat; zij draaide nu vlug den hoek des gebouws om, vroeg de schildwachten in naam van Rollo om binnen gelaten te worden en bestelde eenige oogenblikken nadien eene perkamenten rol aan Renier, die ze doorliep met koortsige haast en sprak;

— Edel meisje, braaf kind, God zegene u; zeg aan Albrada dat zij niet mag wanhopen en gij... het zij u genoeg te weten dat ik in geheel mijn leven den dienst niet zal vergeten die gij mij heden bewezen hebt en dat ik, al moest ik nog heden sterven, in mijne laatste oogenblikken uwen naam zal zegenen; gij heet immers Hilda, niet waar?

— Ja, heer Graaf, doch nu zijn de oogenblikken kostbaar, ik mag hier door het opperhoofd niet gezien worden; Burkhart is bezig met hem te onderhandelen voor uwe vrijheid en mochten de Goden u gunstig zijn! Berg spoedig dat geschrift!

En weer was Hilda buiten en met de soldaten aan het klappen; het was ook meer dan tijd, want daar kwamen reeds Rollo met zijne opperhoofden en de gezanten der gravin naar de abdij toe om met den graaf te spreken.

— Graaf, sprak hij, ziehier eene rol perkament en ziedaar schrijfgerief; gij kent de kunst om op het perkament te spreken; zeg aan uwe vrouw dat ik erin toestem u de vrijheid te schenken mits twee voorname voorwaarden: ten eerste, gij zult alle twaalf de Deensche krijgers, die gij gevangen houdt, loslaten, en ten tweede, uwe vrouw zal ons al het goud en het zilver dat in het graafschap te vinden is ter hand stellen, zooniet zult gij uwe weigering met den dood vergelden.

De graaf zette zich neer en schreef stipt aan zijne vrouw wat de Scandinavische opleider hem bevolen had. Het

geschrevene stelde hij Burkhart ter hand, die, het stuk in zijn wambuis verborgen hebbende, weder te paard steeg en op het punt was het kamp met zijne gezellen te verlaten toen ook Hilda kwam aangerend, en ondanks al de bedreigingen, de smeekingen der Noormannen, met de anderen weder den weg naar het woud insloeg. Het nieuws, dat zij medebrachten, was niet zeer bemoedigend en hoewel niet hopeloos, was de toestand des graven toch hachelijk, want het grootste gedeelte der schatten, die in het land te vinden waren, was alreeds geplunderd. De terugreis was dan ook alles behalve aangenaam en de avond was reeds verre gevorderd, toen het gezelschap de zwarte poort van het grafelijke slot binnenreed.

Met aandacht las Albrada den brief van haren echtgenoot en besloot stipt de gestelde voorwaarden uit te voeren, want zij gevoelde wel dat hier aan tegenstribbelen noch afdingen te denken was.

's Anderendaags gingen zendelingen uit naar de naburige burchten, naar de geestelijke gestichten en naar de voornaamste kerken van het graafschap want bij de landlieden was geen duit te vinden: zij waren arm en konden den graaf niet bijstaan.

En drie dagen nadien reed opnieuw een stoet, maar nu veel talrijker van de grafelijke burcht naar het kamp van Rollo. Voorop ging een talrijk geleide, mannen van top tot teen gewapend; dan volgden verscheidene zware lompe wagens met volle houten wielen, met moeite voortgetrokken door talrijke paarden, en eindelijk in de achterhoede, die mede zeer talrijk was, de orsbare met de gravin, die van verlangen brandde om haren echtgenoot, dien zij verloren waande, terug te zien.

Ondertusschen was Burkhart met het bestuur en de bewaking der burcht, alsook met de zorg van den jongen graaf gelast.

Nevens de orsbare reden de twaalf Deensche krijgsgevangenen, die door de gravin met minzaamheid behandeld werden en op hunne beurt hun best deden om, zooveel hun aard het hun toeliet, haar te behagen en den tocht te veraangenamen, terwijl Hilda haar onophoudelijk moed in het hert sprak.

In het kamp aangekomen, boog de hooghartige vrouw eene knie voor Rollo en smeekte hem alles te aanveerden wat zij in het geheele graafschap had kunnen bijeenkrijgen, hem verzekerende dat zij alles gedaan had wat in hare macht was om hem te voldoen.

Nu werden de wagens ontladen en nimmer hadden de Noorsche krijgers zulk eenen schat aanschouwd. Naast de juweelen der gravin schitterden geheele hoopen van de kostelijkste kerksieraden, tot de rijke gewaden der priesters toe: alles blonk en glansde in de stralen der middagzonne.

Het woeste opperhoofd, bij het zien van zooveel echtelijke liefde, zooveel verkleefdheid en zooveel zelfsopoffering werd in de ziel bewogen; hij bewonderde die vrouw, die alles wat zij bezat en kon samenbrengen ten pande gaf voor de vrijheid van haren gemaal en, bevel gegeven hebbende dat men Rollo zou halen, sprak hij tot den graaf;

Graaf, gij zijt vrij, doch beproef het niet meer met onze vijanden samen te spannen tegen ons; ik bewonder den moed en de liefde uwer vrouw; ga en neem de helft dezer schatten terug met u; ik ben voldaan met de andere helft. Vaarwel!

En als Rollo zijn deel van die kostbaarheden gekregen had, trokken de graaf en Albrada met hun gevolg en het overige der goederen terug naar de grafelijke burcht, doch niet zonder dat tusschen de gravin en Hilda een roerend afscheid was genomen.

. . . . . .

Tien jaren later zou men in het klooster van Ste Waldetrudis te Bergen eene kloosterzuster aangetroffen hebben, die hare gezellinnen verre overtrof in geleerdheid en godsvrucht; zij heette nu niet meer Hilda, maar Cunegonde en eindigde hare levensbaan op tachtigjarigen ouderdom. De geschiedenis zegt weinig of niets omtrent haar in den strijd tusschen Renier en Rolf te voet.

Deze laatste sloot met den graaf van Henegouw den vrede en trok naar Frankrijk, waar hij geheel het huidige Normandië overmeesterde.

Lena brengt met haren lieveling de genoegelijkste stonden over; en, als meester Walrand te huis komt, is het altijd zijn eerste te vernemen hoe de knaap het stelt.

II.

DE VONDELING.

Uit de annalen van het huidevettersambacht te Luik.

j. 1287.

— Wel, wel! wat een mooi engeltje!

— Och arme! en dat schaap zoo aan de koude en den regen blootstellen!

— De beesten hebben een hert en zorgen voor hunne kleinen en de ontaarde ouders van dit onnoozel wichtje hebben niet eens den moed er voor te zorgen.

— 't Roept wraak! Zulke lieden verdienen geene kinderen en allerminst zoo'n mooi knaapje!

Zoo praatten en babbelden en klaagden allen dooreen in hun schilderachtig koeterwaalsch eene dozijn vrouwen uit het volk aan den hoek der huidervettersstraat op de overzijde der Maas gelegen.

't Was een mistige Septemberavond, en het weder was alles behalve vroolijk en aanlokkend, en de vrouwen drongen zich dichter en dichter bij eene soort van steenen bank, die in den muur van het hoekgebouw gemetseld was en waarop een klein knaapje in nette doekjes gewonden te schreien lag; de brave huismoeders waren overigens goede zielen, en menige traan werd ongemerkt weggepinkt bij het aanschouwen van het arme verlatene knaapje; doch wat konden zij doen? Zij hadden zelve meer dan hun last, de tijden waren daarbij slecht en het kostte moeite om de twee einden van 't jaar aan elkaar te knoopen, doch inwendig zegde meer dan eene: O! was ik toch rijker, ik zou het kindje nemen en verzorgen en liefkozen zoo goed als de mijne, maar...

Ondertusschen bleef meer dan een voorbijganger staan, vroeg eenige inlichting over den knaap en ging dan verder, toen uit een prachtig burgerhuis der huidevettersstraat een

deftig gekleed man, die er voorzeker warmpjes inzat, buiten kwam, de groep vrouwen bemerkte en nieuwsgierig nader trad.

In zijnen goedaardigen blik was nu ook medelijden en treurnis om den armen kleine te lezen, en angstig vroeg hij of niemand, volstrekt niemand iets wist over de ouders van het jongentje; maar niets kon men zeggen tenzij dat Toinette, de groenselvrouw, het kind daar eerst bespeurd had en hare gezellinnen bijgehaald had.

De rijk gekleede burger scheen na te denken; hij keerde dan terug naar zijne woning, om oogenblikkelijk weder te komen met zijne vrouw, die evenals hij omtrent de vijf en veertig jaren moest tellen.

Op haar hoofd vertoonden zich reeds de eerste grijze haren, en op haar gelaat de eerste rimpels als onmiskenbare teekens van hevigen kommer en zieleleed; wat daarvan was zullen wij later zien.

Nauwelijks had zij het arme wicht aanschouwd, dat meer en meer schreide van koude en misschien wel van honger, of zij wierp eenen smeekenden blik op haren echtgenoot, eenen blik zoo beteekenisvol, dat er hare gansche ziel in te lezen was.

Goedkeurend knikte nu de man, en op den kleine toetredende, sprak hij : Ik neem den verlatene onder mijne bescherming en zoo de stedelijke overheid er niets tegen heeft, gelast ik mij met zijne opvoeding en zijn onderhoud, tot mij zijne ouders bekend worden en zoo niet, zoo lang de Heer ons en hem het leven laat.

O! dat is braaf van meester Walrand, spraken nu eenparig de goedhertige volksvrouwen, en mochte hij toch aan den kleine veel geluk en veel vreugde beleven, zoo helpe hem God!

Deze woorden deden den man deugd aan het hert, maar meer nog den onbeschrijfelijken blik van edele fierheid van tevredenheid en van diepe aandoening, die zijne levensgezellin op hem wierp.

— Elsje, sprak hij tot eene nog jonge en perelnette vrouw uit den ommestand, neem den armen bloed op, en volg ons naar mijn huis; gij hebt nog kleine kinderen en zult er de

twee eerste jaren het best kunnen voor zorgen, en aan goede belooning zal het u niet ontbreken.

In huis gebracht, werd het kind geheel uitgekleed in de hoop dat men eenig kenteeken op hem zou gevonden hebben, doch niets, niets dergelijks was te zien; een gansch nieuw pak werd bijgehaald en de kleederen die het jongentje tot nu toe droeg, als een bewijsstuk voor latere dagen zorgvuldig gevouwen en in eene kas geborgen.

Zoo kwam het onbekende wicht in huis bij meester Walrand, huidevettersbaas, een der rijkste en geachtste ingezetenen der stad Luik, sedert tien jaren reeds deelmakende van de kamer der Schepenen, en tevens gekend als een goedhartig en medelijdend man, die veel, zeer veel deed zoo in het bijzonder als in het openbaar voor de armen der stad en hierin krachtig geholpen werd, door zijne vrouw Lena.

Rijk mocht hij heeten, daar hij benevens uitgestrekte landerijen, verscheidene huizen in Luik bezat en tevens aan het hoofd stond van eene der voornaamste huidevetterijen der stad.

En nochtans waren beide echtgenooten niet gelukkig, verre van daar; een knagende worm liet hun dag noch nacht rust, en het was wel een beetje om dit verdriet te temperen en elkander te troosten dat beide echtgenooten aanstonds overeenkwamen om het knaapje als hun eigen kind aan te nemen.

Immers zij ook hadden eenen zoon gehad: Hendrik, de lust hunner oogen en de hoop van hunnen ouderdom; maar helaas! booze makkers hadden zijn jeugdig hart verleid, bedorven en hem zoover van den rechten weg doen afdwalen dat hij nauwelijks twee en twintig jaar oud, tegen wil en dank van zijne ouders de stad verliet om elders in den echt te treden met eene vrouw, van zeer twijfelachtig gehalte om niets meer te zeggen, eene meid uit de laagste volksklasse en die voor alle fortuin eenen bezoedelden naam en een verleidend sirenengelaat bezat.

Hevig had hierbij het hart zijner deftige ouders gebloed en wie weet zelve of de wonde niet doodelijk zou geworden zijn, hadde de vader met eene wilskracht en een karal-

ter, die men nu maar zelden meer aantreft, zijnen zoon niet aangezegd had nooit meer onder zijne oogen te verschijnen, en nimmer te moeten hopen ooit eenen stuiver geld te krijgen of te mogen erven.

De droefheid om den geleden smaad stilde zoo allengs bij de twee echtgenooten, doch was daarmede niet voorbij; beide hadden behoefte naar liefde en zorg, en het was dus niet te verwonderen dat zij niet veel woorden behoefden, om in het aannemen van het verlatene knaapje ten volle met elkander overeen te stemmen.

Nog den zelfden dag trok meester Walrand met eenen stadsserjant, die bij het opnemen des kinds te naargange gekomen was, bij den amman, die hem verzond bij den schout, welke op zijne beurt den huidevetter vergezelde ter vierschare of gerechtelijke raadkamer, waar van de aanneming des kinds behoorlijke akte werd opgesteld. De kleine werd verder overgelaten aan de zorg van Elsje dat alle dagen, die de Heer verleende, viermaal daags het rijke burgerhuis binnentrad en ten langen laatste den kleine zoo gaarne zag dat, toen hij hare hulp niet meer behoefde, zij dagen en dagen treurde, en maar weder op haar verhaal kwam toen zij de verzekering gekregen had, dat zij den knaap mocht komen zien zoo dikwijls zij wilde, en hij haar als hij wat ouder was, zelve had mogen bezoeken.

Wij mogen intusschen niet vergeten hier te zeggen dat den dag zelve dat het knaapje van straat opgenomen werd, een kapelaan van Sint Lambertus kapittel ten huize van den huidevetter ontboden was geweest en daar, in de onzekerheid of het jongentje gedoopt was, hem voorwaardelijk het eerste Sakrament toegediend had, hem op het verzoek van Lena, Hendrik heetende.

***

Intusschen zijn een tiental jaren voorbij gegaan; van zijnen zoon noch diens vrouw heeft meester Walrand geen woord vernomen; de kleine Hendrik is een kloeke, frisch opgewassen knaap en belooft eens een gezonde flinke kerel te worden. Hij is het vermaak zijner ouders. Lena brengt met haren lieveling de genoegelijkste stonden over; en, als

meester Walrand te huis komt, is het altijd zijn eerste te vernemen hoe de knaap het stelt.

Op eenen Novemberavond vinden wij hem in de groote zaal des huizes aan tafel gezeten bij zijne edelmoedige beschermers, die hij bemint met eene liefde zoo groot, dat een eigen kind niet liever zijne ouders zien kan; de vrouw houdt zich met handwerk bezig terwijl meester Walrand een perkament voor zich opengelegd heeft op tafel, en doende is met dit aan zijnen lieveling te leeren lezen.

Koud noch ongezellig is het hier intusschen : wel briescht buiten de wind, wel doet hij de buitenvensters daveren en huilt hij door de straat en in den schoorsteen, maar aan den breeden haard liggen groote houtblokken te laaien, langs den eenen kant bewaakt door eene prachtige kat en aan het andere einde door Philax, een wakkere kortharige hond, die nu en dan opziet naar zijnen onafscheidbaren makker Hendrik, alsof het hem speet hem bij het moeilijke leeren niet behulpzaam te kunnen zijn.

Nog iemand bevindt zich in de kamer, namelijk de oude Martha, die van 's morgens tot 's avonds van Hendrik spreekt als van een wonder der schepping en heel zeker negen nachten op tien van hem droomt.

Reeds een geheel uur heeft meester Walrand den kleine de onhebbelijke teekens uiteengedaan, en ze hem nu en dan op een wassen tafeltje doen namaken en nog is de aandacht van den jongen niet moede, want hij is leergierig en staat daarom niet min dan om zijne onderdanigheid en grenzenlooze dankbaarheid hoog in de gunst des meesters.

Weldra wordt nu alles bijeengepakt en door de oude Martha in de kas gedragen; nu is het uit met stil te zitten om de les niet te storen; allen leggen het werk ter zijde, scharen zich rond de breede haardstede, en de kleine vraagt voor den honderdsten keer aan meester Walrand hem te willen vertellen van den « *Rudder met den swane.* »

Zoo werd de jongen 12 jaar en half oud en lag zijnen weldoener bijna alle dagen ten halze om van hem te weten wanneer hij ook eens huidevetter zou mogen worden!

Maar Hendrik, sprak meester Walrand op zekeren dag, gij zijt pas twaalf jaar en half; als gij braaf zijt en wel

leert zal ik wel zorgen, met Gods hulp, dat uit u iets goeds groeit, maar gij moet geduld hebben. Zie eens : eerst als gij dertien jaar oud zult zijn, en ik zal bewezen hebben dat gij van goed gedrag zijt en tot den katholieken godsdienst behoort, zal ik u kunnen doen aannemen als leerjongen; zes volle jaren zult gij dan goed de oogen moeten openen en daarbij dapper de handen uit de mouw steken, en dan nog maar zult gij kans hebben, als gij uwen tijd niet nutteloos gesleten hebt, als werkman aanveerd te worden, mits gij in staat zijt alleen en zonder de minste inlichting een volledig lot huiden te bereiden en tot leder te verwerken, zoodat er niets op te zeggen is.

Zijt gij dan een naarstig en oppassend werkman, zijt gij daarbij spaarzaam en leergierig, gij zult met den tijd patroon of meester worden, zooals ik nu ben en daartoe zal ik, met Gods hulp, wel een handje toesteken, als gij dit voort verdient door uw goed gedrag. Als gij dan hooger wilt geraken, dan blijft u nog over reward of toezichter te worden, zooals die brave heer Gaspard, die nu en dan onze magazijnen komt nazien en u daarbij altijd iets medebrengt dat lekker is, omdat gij zoo bereidwillig zijn schrijfgerief draagt en hem zoo beleefd te woord staat; gij moet weten manneken, zoo een reward is al een groote personage; hij staat aan het hoofd onzer bloeiende huidevettersnering, het voornaamste ambacht onzer stad, dat alleen het recht heeft eenen dubbelen arend op zijn schild te voeren en dat gij op de feestdagen ziet prijken met zijne groote roode vlag, dragende op eene zijde in goud het wapen van onze nering en aan de andere, het wapen van Luik, de Kaak. De reward wordt ook rijkelijk betaald om zich te gaan verzekeren als al de verordeningen van ons ambacht getrouw nageleefd worden.

Gij moet daarbij weten, beste jongen, dat wij aan strenge wetten onderworpen zijn; gij weet reeds dat wij geen stuk leder mogen verkoopen en leveren als de reward er niet zijn merk op gedrukt heeft, dat elke meester niet meer dan éénen leerjongen mag hebben en éénen werkman te gelijkertijde, dat het getal werkuren stipt bepaald is geheel het jaar door, en dat ieder meester weet hoeveel schors hij in eens mag bezitten en doen malen.

Het is dan ook geene kleine eer deel te maken van de huidevettersnering, en daarom worden daar onbermhertig uitgesloten deze, die niet een jaar en eenen dag ten minste de poorterij bewonen, deze die voor geen vijf stuivers kleederen aan het lijf hebben, deze die geexcommunieerd of van slechte zeden zijn *(die wederseit is van leliken feite)*, deze die geld of waren aftroggelen, deze die met valsche teerlingen spelen, deze die kroeg houden *(gelach houders)*, deze die gewelddaden plegen jegens anderen *(die tassérer es)*, in een woord al dezen die onze edele nering zouden kunnen tot schande strekken *(wanof tambocht confusie hebben mochte)*.

Terwijl meester Walrand aldus sprak zat Hendrik hem met open mond te aanhooren, onophoudelijk zijne ronde blauwe kijkers op de lippen van den spreker vestigende om toch geen woord te verliezen.

Alzoo bracht de goedhertige knaap een blijde zonnestraal in den bewolkten hemel voor die bedroefde ouders, en werd hun lot langsom meer dragelijk.

De jongen werd onder dat stille familieleven 13 jaar oud en ging bij den broeder van meester Walrand in de leer, want deze betrouwde zich zelven niet om den jongen in het huidevettersambacht op te leiden; ik bemin hem te zeer om hem naar behooren te kunnen onderrichten, sprak de brave man en daarbij bij mijnen broeder zal hij niet min wel zijn dan bij mij.

En zoo was het ook; ijverig en gewetensvol kweet de jongen zijne minste plichten, geene moeite hoe zwaar ook, geen last was hem te veel; geen werk te vuil of te pijnlijk en als hij 's avonds bij zijne pleegouders terugkwam, en zijne gevaarten vertelde, was hij den koning te rijk en werd men met reden al fier en fierder op hem.

Zijne leerjaren gingen om zijn, en nog wist de jongen niets beters dan dat meester Walrand en zijne vrouw zijne ouders waren; reeds dikwijls hadden de beide echtgenooten er op gedacht hem met het voorgevallene op den mistigen Septembermorgen bekend te maken, maar telkens hadden zij de zaak opgegeven, zoo zeer schrikten zij voor dien moeilijken stap; de lieden die ondertusschen met hem omgingen hadden daar nooit een woordje over gerept, zoo zeer wist

hij zich door iedereen te doen beminnen om zijnen gedienstigen en rondborstigen aard.

Nu echter wierd het meer dan tijd, dacht meester Walrand, en op zekeren avond dat zij weder rond den warmen haard gezeten waren, begon hij, na op zich zelven eene uiterste poging gedaan te hebben, in dezer voege te spreken:

Hendrik, gij zijt thans bijna twintig jaar oud en het is tijd u van zekere zaak te spreken die..... dat..... welke..... en de arme man hoeste en kuchte dat het deerlijk was om zien en hooren, doch zich eindelijk vermannende sprak hij verder: Op zekeren herfstmorgen van het jaar 1287 vonden eenige vrouwen, die vroeg op straat liepen, eenen kleinen verlatenen jongen op het bankje dat gij zoo dikwijls aan het hoekhuis gezien hebt; iedereen had er medelijden mede omdat zijne ouders het daar zoo hulpeloos neergelegd hadden, doch niemand trok zich zijner aan, toen een man uit onze straat, het tooneel niet langer kunnende aanzien, den knaap bij zich in huis nam en deed verzorgen, opvoeden en onderwijzen. De jongen groeide flink op, werd grooter en wijzer en gaf zijnen pleegouderen veel vreugde. Hoe denkt ge wel, moest die jongen, grooter geworden zijnde, daarover denken?

— Maar, vader, dat lijdt niet den minsten twijfel, hij moest die menschen, die hem het leven reddeden eeren, beminnen, behulpzaam zijn en zegenen al de dagen zijns levens, zooveel, ja meer nog dan zijne ware ouders en het zou een wanschepsel der natuur moeten zijn om dit niet te doen.

De jongen had die woorden met vuur en overtuiging gesproken, en bemerkte nu eerst met verbazing dat meester Walrand de tranen uit zijne oogen vaagde en zijne vrouw met de oude Martha, dicht bij elkander geschoven in stilte overvloedige tranen stortten.

Verwonderd keek de jongeling rond zich, het werd plotseling helder klaar in zijnen geest:

— Vader, vader, riep hij in vertwijfeling uit, dat kind was ik toch niet zeker?

— 't Doet, jongen, snikte de huidevetter, gij waart het!

En luider weenden de brave oude lieden.

Met de klaarte die zich in het brein des jongelings ver-

openbaard had, herinnerde hij zich zekere in schijn onbeduidende omstandigheden, zekere losse woorden, waarop hij eerder weinig acht gegeven had. Zijne krachtige en fiere inborst, vrucht van eene degelijke opvoeding, kreeg spoedig de overhand en zonder eenen traan in het oog, doch met verbrijzeld harte, sprak hij, zijnen arm rond meester Walrands hals leggend:

— Uwe woorden zijn wreed en snijden mij als vliemen door het hert en toch gevoel ik dat gij moest spreken; neen, ik mocht niet langer in den waan verkeeren dat de rijke huidevettersbaas mijn vader en ik een rijke zoon was, gij hebt gelijk en toch ziet, ik trek geen enkel woord terug van hetgeen ik daar zooeven zegde: ik bemin u, ik acht u, ik heb u beide onuitsprekelijk lief; al de krachten mijns levens, al mijn bloed, mijn leven is ten uwen dienste en ik zal u behulpzaam en dankbaar zijn al de dagen mijns levens. Eene gunst vraag ik u, zend mij van hier niet weg, dat ik op u kunne waken, u verzorgen en lietkozen en laat mij toe u voort met den zoeten naam van vader en moeder aan te spreken. Matig uwe droefheid, ik zal u toonen dat ik reeds een man ben, en dat gij geenen ondankbare onder uw dak gebracht hebt en gij, oude Martha, luister, wij zullen samenspannen om dit huis voor allen een paradijs op de wereld te maken.

Hoeveel moed echter de jongeling aan den dag legde, de beide echtgenooten konden niet spreken en omhelsden hem beurtelings om hunne hevige ontroering te doen bedaren. Dien avond werd echter niet lang vertoefd en met een beklemd hart, begaf zich elk ter ruste of ten minste naar bed om te rusten.

Met eene bewonderenswaardige kalmte en veel karaktersterkte deed Hendrik nu zijn gewoon werk en niemand zou hebben kunnen bemerken dat hij met het geheim van vroeger jaren bekend was geworden; die krachtige houding bracht veel bij om weder geluk en vreugde in het huis des huidevetters te doen heerschen.

Jongelieden zijn overigens zoo naarnemend niet als ouderen; hunne bezigheden, hunne vermaken en hunne natuurlijke onbezorgheid doet hun licht vergeten en daarbij

de jonge huidevetter, nu vijf en twintig jaar geworden, dacht ook al eens aan het deugdzame Truitje, Martha's kleindochter, die nu en dan bij meester Walrand in het werk was; deze kende die neiging des jongelings en keurde ze goed, daar hij het meisje als een perel van spaarzaamheid, netheid en goedhartigheid had leeren kennen, en toen Hendrik er mede in het huwelijk trad, spaarde de meester op de trouwfeest noch geld, noch lekkere spijzen, noch uitgezochte wijnen.

Alzoo was het leelijke, zoolang gevreesde tijdstip der verklaringen gelukkig voorbijgeraakt en reeds vergeten en woonde Hendrik met zijn vrouwtje in een gedeelte der huidevetterswoning, alsof nooit iets gebeurd was.

Nu viel echter, eenige maanden na het huwelijk van Hendrik en Truitje eene gebeurtenis voor die al die schikkingen omver moest werpen.

***

Het was reeds laat in den namiddag; het was een koud en regenachtig Decemberweder, en reeds brandde licht in de meeste huizen. Bij den huidevetter was een klein feestje op handen, namelijk de verjaardag van het huwelijk van meester Walrand met Helena.

Rond de tafel zaten de huidevetter en diens vrouw, Hendrik en Truitje en de oude Martha, die als van de familie deelmakende gerekend werd, toen eensklaps een hevige klop op de voordeur gegeven werd.

Martha ging open doen en twee armoedig gekleede personen, een man en eene vrouw, drongen zonder spreken binnen en richtten zich onbeschaamd naar de eetkamer, die op den gang uitkwam,

De oude Martha beefde van schrik en had den tijd niet gehad de deur voor hen te sluiten; zij kwam de lieden achterna geloopen en hoorde juist den vreemdeling, met de doornatte kleederen smeeken:

— Vergiffenis, vader, erbarm u onzer, wij zijn zoo ongelukkig!

Wie het anders zoo goedaardige gelaat des huidevetters nu had aanschouwd, zou hem bijna niet herkend hebben.

— Wat! huilde hij, zijt gij het? Voort van hier! Buiten, zeg ik u!

Hendrik en Truitje zetten groote oogen open en konden geen woord spreken.

Weenend was de moeder vóór den verloren zoon gesprongen en smeekte :

— Man lief! man lief! gaat gij den gelukkigen avond onzer huwelijksverjaring op zulke wijze schenden? Heb medelijden, ik heb reeds alles vergeven!

Hendrik, die niets van dat alles verstond, maar wel begon te vermoeden, hielp zijnen meester tot bedaren brengen; de oude Martha droeg het hare bij, en eindelijk werd het de arme dolaars toegelaten zich neder te zetten, terwijl de goede Martha hun elk eene telloor warme soep voorzette.

Het was overigens genoeg te zien dat meester Walrand aan zijnen zoon niet veel slechte dagen ging beleven, want beide ongelukkigen waren bleek en afgemat en ten einde geleefd, en men kon het genoeg zien dat hunne dagen geteld waren.

Met moeite verkreeg de oude Martha dat zij hunnen intrek mochten nemen in een kamertje der huidevetterij, dat vroeger tot woning gediend had en nog wat meubelen bevatte. De meester richtte echter tot hun het woord niet meer en het avondfeest liep treurig ten einde.

's Anderendaags vroeg Helena eenen der beste geneesheeren der stad bij het bed der twee ongelukkigen, die door eene hevige koorts geveld lagen; de man der kunst schudde het hoofd, toen hij de zieken onderzocht had en gaf aan de huidevettersvrouw te kennen dat zij maar enkele uren meer te leven hadden, en geene menschelijke hulp hier baten kon. De zieken werden de laatste gerechten toegediend, en toen hun toestand al erger en erger werd, moest meester Walrand er wel toe besluiten zijnen zoon te bezoeken, die hem eene laatste bede wilde toesturen.

— Vader, sprak nu de berouwhebbende zoon, ik beklaag mij het leven niet; wat mij overkomt, heb ik meer dan verdiend, maar wat wij beiden betreuren, wat ons van gewetenswroeging ten grave doet dalen, is eene gruwelijke misdaad: wij hadden een kind, een aanminnig knaapje,

blozend en frisch, maar dat ons in den weg stond om het liederlijk leven te leiden, waaraan wij gewoon waren; eene slechte vrouw bood ons hare diensten aan om het kind te doen verdwijnen zonder het te dooden, zegde zij, en sedertdien hebben wij noch ons zoontje noch de slechte heks terug gezien.

God weet wat van het jongentje geworden is. Vader, om de liefde Gods, moest gij later komen te ontdekken, waar de ongelukkige knaap te recht gekomen is, verstoot hem toch niet; ik ben uwe achting niet waardig, maar het onnoozel wicht kon hier niet voor boeten.

Onderwijl was de zieke vrouw aan het ijlen gegaan door de hevige koorts en riep als in vertwijfeling, terwijl Lena haar trachtte te bedaren:

Ja, ja, een wit baaiken met roode strepen, zeg ik u! ja! en een rood kleedje met zwarte bollekens, ziet gij het niet dan? Daar zie! en een paar blauwe kousjes. O! dat is een schoon jongentje!

Bij deze woorden ontstelde Lena hevig.

— Jongen, jongen, riep zij haren zoon toe, in Gods naam. wanneer hebt gij het kind verlaten?

— Den 18 September 1287, kreunde de zieke . . . . ,

— Martha, Martha, spoed u naar de kas! het oude pakje!

En zie! nauwelijks had de zieke vrouw de kleerkens beschouwd of het werd helder in haren geest en zij herkende duidelijk de zelfde stukken die haar kind gedragen had.

Nu was alles opgehelderd. Hendrik werd spoedig bijgeroepen en meester Walrand hem sprakeloos bij de hand nemende, geleidde hem bij de zieken en sprak bewogen:

Hendrik, ziedaar uwen vader en uwe moeder! Dat hun schrikkelijk voorbeeld u steeds voor oogen blijve, en gij, sprak hij tot zijnen zoon, zegen uw kind, mijnen teergelief-Hendrik, mijnen waarden kleinzoon, om zijnentwille vergeef ik u beiden alles wat gij misdeedt.

Hendrik kustte zijne weergevonden ouders, sprak hun moed in, doch vruchteloos: tegen den avond lagen de twee koude lijken der slachtoffers van de kroeg, in het eenzaam kamertje. . . . . .

. . . . . .

Vijf jaren zijn sinds voorbij. Lena houdt op haren schoot een jongentje van een jaar of drij, dat nu blijde zijne handjes naar meester Walrand uitstrekt, juichende: Grootvader, kom! toe! Grootvader!

En beiden, man en vrouw, zijn nu in hunnen ouden dag zoo gelukkig, dat zij dubbel blijde zijn aan Hendrik de gansche huidevetterij overgelaten hebben. Allen wonen samen in de volmaaktste eendracht, en Lena is maar recht tevreden als de kleine bengel en zijn zusje daar zijn, om het heele huis overeind te zetten met hunne zilverheldere kinderstemmetjes.

En de oude Martha! De oude Martha kan niets meer verrichten en heeft eene meid om haar te dienen.

EINDE.